

Právě otvíraná výstava chce ukázat divné soukolí drogových nástrah, konstatovala – mimo jiné – ředitelka Muzea Policie ČR Marcela Machutová během slavnostního otevření expozice nazvané stručně – a přesto výmluvně – DROGY. Bylo 7. 2. 2008...

NEBLAHÁ PŘÍŠERA — po osmdesáti letech

Okolnost, že se zneužívání omamných prostředků po I. světové válce rozšířilo téměř po celém světě, byla příčinou, že otázku nezákonného obchodu s omamnými prostředky zařadil na program svého jednání také třetí mezinárodní policejní kongres, který se konal ve dnech 25. – 30. září 1930 v Antverpách. Československo na tomto kongresu zastupoval vládní rada Josef Vaňásek.

Při policejním ředitelství v Praze totiž v té době již fungovala Ústředna pro potírání obchodu s omamnými prostředky v Československé republice (byla zřízena oběžníkem ministerstva vnitra č. 49860 ze dne 22. září 1928). A od prvních let existence řešila desítky případů.

Světové dějiny boje policistů s drogovým nebezpečím jsou ještě starší. V roce 1909 se např. díky americké iniciativě sešla v Šanghaji 1. mezinárodní komise opiová, praví historické analý.

„Sama Praha zasažena byla stínem neblahé příšery. Bylo to v roce 1929, kdy vzrušily naši veřejnost zprávy o mnohých případech podomního obchodu kokainem, přiváženým nevěstkami z Berlína,

a jest co děkovati bdělosti kompetentních úřadů, že majíce v našem opiovém zákoně oporu, zasáhly dříve, než bylo pozdě. Tím ovšem nemá být řečeno, že zlo je definitivně zažehnáno.“ – Popisuje dění v někdejším státě publikace Pražské bahno – Typy a figurky staré Prahy autora Karla Ladislava Kukly.

V Muzeu Policie ČR, v křížové chodbě v prvním patře bývalého augustiniánského kláštera čeká do října 2008 (denně mimo pondělí od 10.00 do 17.00 hod.) velký soubor dokumentů a dalších „drogových reálií“ na návštěvníky, kteří si chtějí udělat obrázek o nebezpečí drog pro člověka a zároveň o potírání neutuchajícího, nezákonného obchodu s omamnými jedy v poslední bezmála století.

Historicky lze ještě připomenout, že řád

augustiniánů se proslavil např. cílevědomou osvětovou činností. Řádoví bratři v prostorách, kde dnes výstava DROGY představuje mnohé souvislosti kolem stále aktuální společenské hrozby, opisováním pokrokových děl (vědecko-technických i filozofických) – a tedy jejich šířením – podporovali rozvoj moderního, prospěšného dění mezi lidmi.

Na druhé straně, abychom nebyli černobílí, nutno přiznat, že augustiniáni velice systémově pečovali o rozsáhlé vinohrady v okolí jejich pražského sídla. Což se nejspíš již tenkrát odráželo u řady „spoluobčanů“ v jistém, a taktéž skoro jako lidstvo letitým, druhu „drogové závislosti“.

Zpátky k malé procházce výstavou.

V jejím centru na čestném místě spočívá deska (částečně vandalsky poničená) z náhrobního kamene Josefa Vaňáska, šefa bezpečnostního oddělení prvorepublikové celostátní Všeobecné kriminální ústředny v Praze, jednoho z „duchovních“ i faktických otců policejní protidrogovky u nás.

Na zahajovacím podvečeru výstavy, uspořádané k osmdesátiletí souboje policistů s drogovou hydrou, Jiří Komorous, současný ředitel Národní protidrogové centrály, poznamenal, že – slovy po nějakém čase již klasickými – v našich životech a v důležitých dějinných okamžicích není náhod (spolu i s tím, že se v letošním roce poukazuje na řadu zajímavých čísel 8 u různých letopočtů a v rozličných souvis-

11. 1991) a zemřel 7. 2. 1938 – tedy k zahájení expozice DROGY na den přesně před sedmdesáti lety. Proto se také k uctění jeho památky konala dopoledne 7. 2. 2008 v kostele Karla Velikého v těsném sousedství Muzea P ČR vzpomínková mše.

K osobě Josefa Vaňáska, použijeme-li stylově terminologii policejních spisů, vyslovil zajímavá svědectví v roce 1992 policista ve výslužbě Josef Lebeda:

„Byl to takový vysoký, statný pán, na své podřízené nesmírně přísný, ale spravedlivý. Na Smíchově měl dceru a syna. Syn byl právníkem. A pan rada? Žil jako všichni ostatní, chodil na kartičku, hrával kuleč-

u hrobu byli jeho nejbližší a pak detektivové, co s ním sloužili...“

Současný spisovatel, autor literatury faktu Jindřich Marek dodává:

Málokdo však dnes ví i to, že legendární šéf detektivů ze „čtyřky“ v Bartolomějské ulici věděl o omamných jechech leccos i v evropském měřítku, protože Československo dokonce zastupoval několik let v Interpolu!

Po skončení 1. světové války se totiž v Evropě rozšířil počet tzv. „cestujících zločinců“ (např. kasafů, prchajících vrahů či defraudantů), kteří se pohybovali suverénně po celém kontinentu k nelibosti většiny evropských policejních sborů, takže bylo nutné tuto neradostnou situaci řešit úzkou mezinárodní spoluprací.

Na vernisáž výstavy DROGY se do Muzea Policie ČR dostavili i členové historické pátračky – a hlavně drželi neformální stráž u pamětní desky vládního rady Josefa Vaňáska

„Policejní dozorců“ v dobové služebně zůstává v expozici denně čtyřadvacet hodin – samozřejmě kdykoliv ochotný přijímat oznámení o drogových deliktech...“

tostech). Vždy se spíš jedná o „vyšš“ souhry okolností, prvků a složek, vlivů výrazných osobností.

Z dějinného pohledu velevýznamný český policista Vaňásek (spisovatel Jiří Marek podle jeho charakteru a pracovních výsledků stvořil nezapomenutelnou postavu policejního rady Vacátka v televizních a filmových Hříšných lidech města pražského!) se narodil 1. 11. 1887 (policejní Protidrogová brigáda federálního policejního sboru, bezprostřední předchůdce současné NPDC, vznikla úředním rozhodnutím 1.

Při slavnostním otevření výstavy měli ponejvíce „informačně napilno“ ředitel Národní protidrogové centrály Jiří Komorous a „vaňáskolog“ Miloš Vaněček (zcela vpravo)

ník... Ale byl to člověk, který žil celou duší pro policii. Býval ve službě od časného rána a mnohdy i do noci...

Pan vládní rada Vaňásek byl starý rakouský c. k. úředník, ale mimořádně schopný kriminalista. Předsedal dokonce různým mezinárodním symposiím. Umřel dřív, než přišli Němci. Pohřbili ho tam nahoře na Malvazinkách. Pamatuju se, jak tam stála četa policistů čestnou stráž,

Což, jak pohyb pachatelů po světě, tak potřeba součinnosti jednotlivých policií, trvá – a neustále zesiluje – dodnes!

A samozřejmě nejen na poli střetů s nelegálním drogovým byznysem!

Vzpomínky na policistu Vaňáska (v neopakovatelném hereckém provedení Jaroslava Marvana na radu Vacátka) bývají

Na toulkách výstavním prostorem se návštěvník může zastavit u „symbolické trafiky“ Quida Baltazara (hlavně s publikacemi o drogových osídlech a „ná vaznos-tech“), u vitriny s kuchyní „perníkového vaříče“, v zákoutí dětského pískoviště a zároveň feťáckého doupěte – nebo nad předměty z výbav narkomanů, někdejší pohraniční stráže, ale i pašeráků (v detailu spacírka, v níž možná pražský flamendr Franta Sauer pašoval cukrín či pudr alias koks vulgo kokainovou chuť ovku...)

obvykle v laskavém až humorném tónu, píše publicista Jindřich Marek, ale zásahy proti kšeftu s drogami vskutku střídaly stránky vážné a někdy i tragické se stránkami plnými figurek z pražské galérie jakoby vystřiženými ze zmiňovaného televizního seriálu.

Takový případ řešila v Praze specializovaná Ústředna pro potírání obchodu omamnými jedy při pražském policejním ředitelství, když její detektivové ve středu 13. července 1938 zatkli třicetiletého podvodníka Josefa Cagáška z Hájů u Prahy i s jeho společníky.

Několikrát soudně trestaný Cagášek byl zatčen, přestože se skutečným kokainem přišel do styku jen symbolicky. Objevil totiž, že se dá ještě více vydělat na tom, když místo skutečného kokainu bude prodávat překupníkům i narkomanům bezcenný prášek, smíchaný s trochou kokainu.

Cagášek však sám narkotika nikdy u sebe neměl. Věděl, že je sledován detektivy, a proto měl stále nové a policii neznámé pomocníky. Kromě těchto spolupracovníků zaměstnával Cagášek osoby, které před kupujícími předstíraly zájem o nabízený kokain za tím účelem, aby překupník tušil velký zisk a bílý jed rychle koupil.

Když byl však takto obchod narežirován a Cagášek měl peníze již v kapse, měl jeden z jeho pomocníků doručit lahvičku s kokainem. Potom ale nebyl velký problém při „nenápadném“ předávání lahvičky, obsahující bezcenný prášek, „nešťastnou náhodou“ upustit na zem tak, aby se rozbila. Překupník, který Cagáškově zaplatil, marně žádal peníze zpět. Postižení mlčeli ze strachu před policií.

Nakonec se pověstné ucho od džbánů Cagáškových podvodů utrhl a díky pečlivě připravené provokaci policie byl milý Josef usvědčen, zatčen a předán soudu. Zde mu hrozila vysoká pokuta, či dokonce věze-

ní do pěti let, což je ovšem nic proti tomu, co by se mu stalo dnes, kdy by se patrně vůbec do rukou policie a soudu nedostal, protože by jej nejspíš dnešní drogové podsvětí za jeho podvůdky zavraždilo.

Dnes již v drogové branži pro „humor“ pražských Pepíků nemá nikdo pochopení. Jde o příliš velké peníze, a tím i o krk..., uzavírá literární vypravěč současnosti.

Poutavou expozici DROGY společně sestavili Miloš Vaněček (aktivní policista z NPDC) a Luboš Kašpar (bývalý policista, pracovník muzea). První z autorů se podílel na vzniku podobného souboru exponátů při výročí před deseti lety. Výstava se tenkrát stala dokonce putovní záležitostí – předávali si ji mezi sebou „pořadatelé“ z několika krajských policejních zpráv.

Při setkání tandemu Vaněček – Kašpar bylo tedy hned zřejmé, na co navazovat, a současně se vzápětí ukázalo, jak silné, je obdobné jejich řečnické vícevýznamově „tvůrčí“ sepětí a souznění. Boj s drogami

u nich představuje možná životní téma, určitě zájem.

Kdyby to bylo řešitelné, směje se Luboš, posadím mezi vystavované předměty živého Vaněčka (o němž často mluví jako o „vaňáškologovi“) s policejní buřinkou na hlavě. Miloš se zase rozplývá nad každou nově získanou publikací, či jiným dokladem historických duelů s drogovými šejdři.

Oba si pochvalují zápůjčky kupříkladu z plzeňských muzejních a archivních depozitářů. Snímky starých hraničních kamenů z dob Rakousko-Uherska i z prvních let Československé republiky pro ně představují velké – a symbolické – obohacení, protože drogové zlo často a markantně souvisí s mezinárodními transportními kanály, se zahraničními zdroji řady drog, s jejich odvěkým pašováním přes hranice jednotlivých států.

Expozici k osmdesátiletí tuzemského boje policie s drogovým ohrožováním veřejnosti, zvláště té „nezralé“, mladší, autoři postavili na chronologickém řazení vývoje. A na jaksí prostém konstatování skutečností – nebo také, říkají, prostém a přehledném

zpřístupnění problému! - v průběhu dlouhých posledních desetiletí.

Samozřejmě jsme se u scénáře výstavy zamýšleli hlavně nad tím, jak návštěvníka zaujmout, aby si na konci prohlídky z vlastní vůle udělal k drogám svoji osobní tečku. Ne-li vykřičník, že prostě drogy u něj ne-e!, shrnuje ústřední krédo „expozičního díla“ Luboš Kašpar.

Člověk by měl umět sám pracovat s informacemi, a jestli policie proti něčemu bojuje, bývá to obvykle špatná věc, třeba ty drogy. – Přesto někdo, i kdybychom tady vystavovali mrtvá těla z pitevního sálu, po drogovém nadužívání, bohužel, do konzumace drog stejně vždycky půjde, přemítá nahlas Miloš Vaněček.

Ale devadesát procent lidí, co si tu výstavu prohlédnou, věřím na naše preventivní varování, drogovou hrůzu odmítne, uzavírá jeho kolega.

Že bude někdy společnost zcela bez drog, to si neumí představit ani „protidrogový“ policejní ředitel Jiří Komorous (v minulém čísle Policisty jsme s ním uveřejnili větší, aktuálně zaměřený rozhovor). Pokud se nás ovšem většina v působení proti drogovému „pokušení“ spojí, musí se síla nelegálně obchodovaných – a zneužívaných – omamných a psychotropních látek a jedů přece jen snižovat.

Národní protidrogová centrála – také o ní (o její šestnáctileté činnosti) současná expozice přináší doklady – tne každý rok úspěšně po desítkách velkých hlav věčně znovu dorůstající vícehlavé saně.

Namátkou můžeme připomínat:

21. březen 2007 – operace s krycím názvem Mašinka. Středočeští policisté

paralyzovali čtyřčlennou skupinu výrobců a distributorů pervitinu. V kraji a prostřednictvím partáka ruské národnosti i v Praze velice frekventovaně šílili drogu ve velmi vysoké kvalitě, s cenou 1 000 korun za gram. K výrobě používali volně prodávaný lék Modafen nakupovaný ve značném množství po celé ČR.

14. listopad 2007 – operace s krycím názvem Tanec. Po rovněž několikaměsíčním usilovném pátrání se podařilo jihomoravským kolegům zadržet čtveřici, také v této kauze poměrně mladých pachatelů, tři v Brně, čtvrtého v Teplicích. Hlavní podezřelý produkoval metamfetamin (pervitin), většinu drogy ostatní prodávali v Brně, část výroby vyměňovali na severu Čech za kokain a dál šířili po moravské metropoli.

7. prosinec 2007 – operace s krycím názvem Ebonics. Pracovníci NPDC ukončili mezinárodní případ tří osob z Nigérie, občana z Pobřeží Slonoviny a sotva třicetiletého Čecha. Skupina dovážela, přesněji pašovala, a v centru Prahy, zejména v oblasti Václavského náměstí, přes další dealery prodávala kokain a extázi. Při zadržení a následných domovních prohlídkách u pachatelů v Praze a Znojmě bylo nalezeno 2 300 kusů tablet extáze, 30 gramů kokainu, více než půl kilogramu marihuany a finanční hotovost 130 000 korun. I v tomto případě hrozí zadrženým při prokázání trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů – zároveň ve spolupráci s policií – trest odnětí svobody až na 10 let.

13. únor 2008 – operace s krycím názvem Javírek. Po bezmála ročním sledování zadrželi detektivové NPDC ve spolupráci s policisty ze Správy Severomoravského kraje P ČR a se Zásahovkou této policejní správy šestadvacetiletého, dosud netrestaného občana ČR a jeho o deset let staršího komplice, občana Albánie s dlouhodobým pobytem v ČR, též zatím netrestaného soukromého podnikatele. Nelegálně k nám dopravovali kokain, který následně – po naředení – distribuovali nejen na Ostravsku, ale i v hlavním městě nebo za hranicemi v sousedním Polsku. Zajímavostí případu je mimo jiné zajištění 596 gramů kokainu v tzv. „mrtvé schránce“. Ze zabavené drogy by bylo možné vyrobit asi 45 000 jednotlivých dávek v celkové prodejní ceně 4 000 000 korun. Při prohlídkách policisté objevili dále 13,5 kilogramu lidokainu (látky používané k ředění kokainu) a hotovost 21 600 eur...

Poučení z právě otevírané výstavy DROGY se musejí dobrat návštěvníci sami. Expozice má – pouze! – snahu vybízet k neodkladným otázkám: Chci do drogového soukolí spadnout? Nebo je pro můj život, pro život mých blízkých, především dětí, daleko přínosnější říkat drogám NE?!, poznamenala – rovněž na zahajovacím „ceremoniálu“ – ředitelka muzea Machutová.

**Výstavou DROGY
se procházel
Jaroslav KOPIC
Fotografoval Jiří NOVÁK**

Spoluautor expozice Luboš Kašpar